

Rhodes, Rule, Regularity

Van kosmopolitisme tot imperialisme

Het geheim van de „Basic Principles“.

Door Michael Harscheidt¹

Vertaald in het Nederlands door Fred Pieters, Gent.

„De vrijmetselarij van het derde millennium zou meer omvattend en doelgericht moeten worden, indien zij dit niet doet, zal ze een randfenomeen worden en een verblijfplaats voor excentriekelingen blijven.“

Klaus Horneffer, Grootmeester van de GL AFuAMvD, 1997.

1.	Beslissing en tegenbeslissing (1877 en 1929)	2
2.	RHODES – Prototype van imperialistisch ontwaken	2
3.	RULE – Opbouw van imperialistische houdingen	4
4.	REGULARITEIT – „Navigation Laws“ tegen de teloorgang van het imperium	6
4.1	De veranderingen van het imperium (december 1928)	6
4.2	De economische veranderingen (augustus 1929)	6
4.3	De sociale veranderingen (31 mei 1929)	7
4.4	De politieke veranderingen (5 juni 1929)	8
4.5	„Cross Sea Course“ – de UGLoE frontaal op de Zeven Zeeën (4 september 1929)	9
4.6	Uitweiding : Neogotisch purisme – Over het klerikalisme van het regulariteitsyndroom	12
5.	„Change of Wind“ vs. „Nostalgic Nationalism“	15

¹ Voor de bibliografische referenties en toegang tot de bronnen ben ik de volgende instellingen dankbaar: The German Historical Institute (London) u The British Council of Germany (Köln) u The Institute of Contemporary British History (London) u The Museum of Labour History (Manchester) u [Alle elektronische communicatie met: secretary@forum-reform.org]

Deze congrestekst is een studie uitsluitend bestemd voor vrijmetselaars. Hij is gepubliceerd onder toepassing van Artikel 5 GG (Duitse grondwet) en blijft de eigendom van Forum REFORM (vereniging geregistreerd bij de districtrechtbank van Dortmund, registratienummer VR 4815). Alle rechten voorbehouden.

1. Beslissing en tegenbeslissing (1877 en 1929)

Gebaseerd op het klerikale imperialisme van het Vaticaan, met name „Syllabus errorum“ (1864) en het „Onfeilbaarheidsdogma“ voor alle pausen (1870), die als verrassend werden ervaren in heel Europa, besloot het Convent van het GOdF in September 1877 met een tweederde meer-derheid, intern de maçonnieke gebruiken te veranderen, waarna de UGLoE zijn betrekkingen met het GOdF verbrak. Niets meer, niets minder.

Op 4 september 1929 proclameerde de UGLoE de zogenaamde „Basic Principles“ van de Board of General Purposes en leverde hiermee een normatieve nomenclatuur voor de „reguliere“ vrij-metselaars.

Deze tegenbeslissing kwam, een halve eeuw na deze „Syllabus errorum“ tot stand. En omdat de maçonnieke wereld – gedurende deze vijftig jaar – niet echt veranderd was, rijst de vraag of dit verdict van Londen van 1929 niet ingegeven was door andere, niet-maçonnieke, maar politieke motieven.

Was dit zo plots geformuleerde regulariteitsdogma niets anders dan de doodskreet van het Britse Imperium in het aangezicht van een politieke, economische en sociale crisis, waartegen het Londense establishment machteloos stond sinds de zomer van 1929 ? Dit vermoeden zal bevestigd en bewezen worden in vijf overwegingen.

2. RHODES – Prototype van imperialistisch ontwaken

In zijn befaamde rede „To all English-speaking people“ (1891) verklaarde Cecil Rhodes (1853-1902), Eerste Minister van de Kaapkolonie, vrijmetselaar sinds 1877 in de Apollo University Lodge Nr. 357 in Oxford, later ook lid van de AASR in Oxford en van de Bulawayo Loge Nr. 2566 in Rhodesië:² „Wij geloven in *God*, in *Engeland* en in de Mensheid. Het *Engelssprekende ras* is een instrument, gekozen door *God* om de komende *verbetering* van de mensheid te ver-wezenlijken“. En in een volgende passage van zijn verklaring leert ons Rhodes : „De *Engels-sprekende mens*“ begint „*de wereld te regeren*“. Het „*Empire*“ is de voortrekker van de *beschaving*, en, indien er enige grote verbeteringen in de leefomstandigheden worden gemaakt, zal hij noodzakelijkerwijze het *leidende* instrument voor dit werk zijn [...]. Om Milton's befaamde woord te gebruiken : het geloof in „*God's Engeland* zal ons *leidende principe* zijn“.³ En twee jaar later verklaarde Lord Rosebury, een liberale vertegenwoordiger van het Britse imperialisme in een rede voor het Royal Colonial Institute (1893) : Het Engelse ras „zou erover moeten waken dat de wereld, voor zover dit kan worden verwezenlijkt, een Angelsaksisch karakter heeft en geen ander“.⁴ Het wezenlijke van de verklaringen van deze machtsmensen is snel geformuleerd :

- ¾ „*God*“ is een „*Engelsman*“,
- ¾ het *eiland* van het „Angelsaksische ras“ wordt *religieus geïdealiseerd*,
- ¾ de *buitenwereld* zal door macht worden *beschaafd op Britse wijze*.

Dit imperialistisch ontwaken heeft diepe wortels in de Engelse maatschappij : reeds K. Pearson en B. Kidd verheerlijkten het „Engelse ras“; Charles Dike publiceerde zijn „Greater Britain“ in 1868 in hetzelfde jaar dat het „Royal Colonial Institute“ werd gesticht ; in 1867 creëerde

² W. R. Denslow: 10.000 Famous Freemasons. Bd. IV, Richmond/Virginia 1961, p. 30

³ Cit. in Hannah Vogt (Uitg.): Nationalismus gestern u. heute. Köln/Opladen: Westdeutscher Verlag 1967.

⁴ Cit. in Wolfgang Mommsen: Das Zeitalter der Imperialismus (Fischer Weltgeschichte 28), Frankfurt/M 1969, p. 20

Disraeli de titel van „Keizerin van India“ voor koningin Victoria, en in 1822 publiceerde John Robert Seelay „The expansion of England“ - nog een voorbeeld van nationale pathos en militant imperialisme.⁵

Onze speciale belangstelling gaat naar Cecil Rhodes, die „een grote vertegenwoordiger van expansionistische politiek“ is, met „grote imperialistische ideeën“ volgens de befaamde historicus Theodor Schieder.⁶

In 1889 richtte de vrijmetselaar Rhodes de expansieve „British South Africa Company“ op, werd hij Eerste Minister van de Britse Kaapkolonie (1890-97) en ontwierp de imperialistische utopie van de Britse Kaap-Cairo spoorlijn. In 1895 organiseerde hij, met het discrete akkoord van de Engelse Minister van Koloniën Joseph Chamberlain, de zogenaamde „Jameson Raid“ - de spectaculaire verrassingsaanval van 500 Britse troepen onder het bevel van zijn luitenant, Dr. L. S. Jameson, op de niet-Britse Boerenrepubliek Transvaal met de bedoeling de goudmijnen te verwerven. In deze roofoverval – die overigens mislukte – waren veel vrijmetselaars betrokken.⁷

De „Board of General Purposes“ van de UGLoE bekritiseerde daarna de politieke doelstellingen en het misprijzen voor buitenlandse wetten van Cecil Rhodes in de Engelse Loges.⁸ Maar hoe meer de Britse cultuur de kosmopolitische ethiek verloor, hoe meer de „Fieberwahn des Imperialismus“ (de koortsdroom van het imperialisme), het imperialistische bewustzijn een essentieel ingrediënt van het denken van de Britse vrijmetselarij werd.

Vertegenwoordigers van de „English Transvaal Lodge“ van Pretoria reisden naar Londen in 1887 om een *koerswijziging* van de Grootmeester van de UGLoE, de Prins van Wales en latere koning Edward, te bekomen – met succes. Kort daarna begon het Britse vrijmetselaarsblad „South Africa Freemason“ imperialistische voorstellen te publiceren: „Transvaal is *geen* vreemd land. De bevolking is overwegend Engelssprekend en 9 van 10 vrijmetselaars komen uit Engeland“.

Twee jaar later (mei 1889) aanvaardde de UGLoE drie bijkomende Engelse Loges in de Boerenrepubliek om de *Britse* invloed te vergroten: de „Johannesburg Lodge“, de „Royal Albert Lodge“ in Klerksdorp en de „El Dorado Lodge“ in Malmani, nog een streek met goudmijnen. Snel volgde de aanvraag voor het oprichten van een Britse „District Grand Lodge“ (1892) om een *controleerende invloed* uit te bouwen, zoals expliciet werd vermeld.⁹

Nog meer relevant is het onderzoek van de Britse historicus Paul John Rich. In zijn studie: „Elixir of Empire. The British public schools, Ritualism, Freemasonry and Imperialism“¹⁰ roept hij de herinnering op van het grote „*Empire Lodge London Dinner*“ in het jaar 1897 waaraan verschillende graven, lords, hertogen en de Eerste Ministers van Natal, New South Wales, Victoria, Tasmanië en Nieuw-Zeeland aanzaten. Sindsdien is de symbiose compleet: de Britse imperialistische politiek, de hoge adel, het politieke establishment van de traditionele partijen en de discrete wereld van de Loges en de Grootloge kunnen niet meer van elkaar gescheiden worden.

⁵ Zie Mommsen Op. cit. p. 19 en volgende – Zie ook Paul Kluge: Grossbritannien ... 1867-1918. In: Handbuch der europäischen Geschichte. Uitg. Th. Schieder. Vol. 6. Stuttgart 1968. P. 298.

⁶ Th. Schieder: Europa im Zeitalter der Nationalstaaten ... In: Hdb. d. europ. Geschichte. Uitg. Th. Schieder. Vol. 6. Stuttgart 1968, p. 84 en 86.

⁷ Zie Th. Schieder, Op. Cit. p. 90. Zie ook A. A. Cooper: The Freemasons of South Africa . Cape Town/Pretoria 1968 p. 68 e.v.

⁸ Zie A. A. Cooper Op. Cit. p. 69 e.v.

⁹ Cooper Ibid. p. 67

¹⁰ London: Regency Press 1989.

Rich ontdekte „that *Lodge* administration began to emulate *Imperial* administration. British Masonic bodies insisted on their right to govern Masonic affairs in overseas territories [...]. The *Masonic order* became *imperial* at the same time as the British government did“.

Daarna volgt een significante conclusie, die belangrijk is voor het latere jaar 1929 en voor heden : „Er waren zij die dachten dat een geheim genootschap als de *vrijmetselarij* kon helpen om de *imperiale hegemonie te versterken*. Een van hen was Cecil Rhodes, die een vrijmetselaar was... „¹¹

Besluit : hierdoor is het eerste concept duidelijk geworden : bij de creatie van het Britse Imperium ontwikkelde de vrijmetselarij ook een *imperiale structuur*, waarbij elk lid – van de Grootmeester tot de nieuwste Leerling – de buitenwereld zag als een gebied, hem gegeven door God, die ook de „Grote Architect van het Heelal“ werd genoemd. Cecil Rhodes was het *eerste* prototype van deze *maçonniek-imperialistische* invasie van onze planeet.

3. RULE – Opbouw van een imperialistische houding

In 1879 ontwierp de grote Britse politicus William Ewart Gladstone de Britse kosmopolitische buitenlandse politiek voor de laatste keer. De liberaal Gladstone was gewonnen voor de „sterkte van het Rijk“ maar ook voor „de liefde voor de vrijheid“ en benadrukte waarden die we heden ten dage opeisen van de UGLoE : „Maar in zaken van rechten, zijn allen [naties, groepen] gelijk, en *het* is niet toegelaten een politiek systeem te vestigen waardoor iemand zou onderdrukt worden, bespied of onderwerp van vernedering zou worden gemaakt [sic !] „¹²

Maar dit alles kwam te laat. Reeds in 1872 had Benjamin Disraeli, de leider van de conservatieve oppositie, in zijn bekende „Crystal Palace Speech“ het liberalisme, de geest van hervormingen en zelfs de continentale filosofie verworpen. De idee van het kosmopolitisme werd onmiddellijk en herhaaldelijk verketterd. Zijn pleidooi voor imperialisme stelde de Britten voor de keus : „ofwel te leven in een comfortabel Engeland, gebaseerd op continentale ideeën“ of in „een land dat zijn zonen naar een *hogere* status zou leiden en die niet alleen de eerbied van hun landslieden, maar ook het respect van de *hele* wereld zouden afdwingen „¹³

Disraeli, die zelf geen vrijmetselaar was, maar die de Engelse vrijmetselaars zo enthousiast maakt dat zij – met zijn toestemming – een Loge oprichtten naar zijn adellijke titel („Beaconsfield Lodge Nr. 1662“ Londen, 24.2.1877) kiest hier voor de Britse *Rule*-filosofie, die de factoren „eilandvolk“ verbindt met „zeemacht“ en anticipeert op het doel „wereld-overheersing“.

De basis hiervoor is een oude nationale mythe, die tot op heden opgeroepen wordt in de „geheime nationale hymne“ van de Britten „*Rule*, Britannia ! Britannia, *rule* the waves [...]“¹⁴ Deze imperialistische sleuteltekst is geschreven door James Thomson in 1740, die reeds in 1737 – slechts twee jaar na de oprichting van de Engelse Grootloge – ingewijd werd als vrijmetselaar en die, slechts twee jaar later, een pensioen kreeg van de Prins van Wales.¹⁵

Deze Rule-filosofie kan worden teruggevonden in het Engelse denken, ook in de economische politiek en ook later in de mentale structuur van de Grootloge : de Britse vlootexpeditie naar de Falkland eilanden in de tachtiger jaren werd daar naartoe gezonden onder dit „Rule the waves“-

¹¹ Ibid. p. 88.

¹² „Prinzipien des Aussenpolitik“ G. Niedhart: Internationale Beziehungen im 19 u. 20 Jhd., Düsseldorf 1978, p. 42 e.v.

¹³ Uit: „Reden die die Welt bewegten“ Stuttgart: Mundus Verlag 1988. P. 141-152.

¹⁴ Zie: W. R. Denslow: 10.000 Famous Freemasons. Vol. 1. Richmond/Virginia 1957 p. 318.

¹⁵ Zie: W. R. Denslow. Vol. 4 loc. cit. p. 237.

motto,¹⁶ en in de negentiger jaren vierden de Britten deze hymne met een 250-jarige traditie als „ ‘s lands meest patriottische lied“¹⁷

Essentieel is deze Rule-filosofie samengesteld uit twee delen : *ethiek* voor allen – namelijk te regeren (=het werkwoord : *to rule*) – en een politiek die hiervan afhangt, te overheersen (=het substantief : *the Rule*).

Deze houding wordt daadwerkelijk beschreven door de politieke wetenschap en door de maçon-nieke geschiedenis. In 1888 decreteerde de Engelse gouverneur van Zuidwest Afrika, Frederick D. Lugard een „Rule of Law“ waardoor de Engelse invloed onvermijdelijk zou worden, omdat de regel ook als een „Indirect Rule“ werd geproclameerd.¹⁸ En ter gelegenheid van de oprichting van de „Grand Lodge of South Africa“ in Kaapstad in 1961 sprak de Engelse Groot-meester voor een publiek van 750 vrijmetselaars over de „Dutch Rule“ die geïnstalleerd werd door het GodN in 1772 en over de „British Rule“ die het gevolg was van het oprichten van de „Grand Lodge of England“ in 1801.¹⁹

De analyse van de Rule-filosofie zou onvolledig blijven zonder de „Majority Rule“ van het Westminster-systeem, dat recentelijk werd bekritiseerd door Europese politieke wetenschapslui, te verklaren.²⁰

Het „Westminster-model“ is een uitdrukking van autoritaire macht, uitgeoefend door de Engelse Eerste Minister en het Britse parlement door de „Majority Rule“: zonder te beschikken over een geschreven grondwet, hebben de Britse onderdanen noch grondwettelijke rechten, noch een Grondwettelijk Hof waarop ze beroep kunnen doen om hun grondwettelijke rechten op te eisen.

In Groot-Brittannië komen alle rechten - met inbegrip van de grondwettelijke mensenrechten en basisrechten – van het Lagerhuis, gelegen in het Londense district Westminster, gestemd met een *gewone* meerderheid. In dit Rule-systeem bestaan er geen grondwettelijke belemmeringen of belemmeringen door de oppositie.

De politieke wetenschapsman Herbert Döring schreef in 1997 : „Inderdaad heeft Groot-Brittannië reeds in 1951 de Europese Conventie voor de bescherming van de rechten van de mens ondertekend. Maar, als enig land van de 21 naties die de Conventie ondertekenden, heeft het er *geen* geschreven wet van gemaakt waardoor het een onmiddellijk recht voor zijn burgers zou geworden zijn„²¹

En de politieke wetenschapsman Roland Sturm stelt vast in 1994 : „Dit is waarom de meeste van de overtredingen van de mensenrechten uit Groot-Brittannië komen, ongeveer 800 per jaar en geen enkel land heeft zoveel rechtszaken verloren (ongeveer een derde) [in Straatsburg]. Ongeveer 80 Britse wetten werden veranderd als reactie op Straatsburger vonnissen [die zouden kunnen opgeëist worden in Londen].“²²

Besluit : hierdoor is het tweede concept duidelijk geworden : in de politieke evidentie van de eilandstaat van de Britten werd er over de eeuwen heen een „Rule-filosofie“ ontwikkeld, die de

¹⁶ Herbert Döring: Polit. Reformen von Thatcher bis Blair: Langsamer Abschied vom insularen Sonderweg ?

¹⁷ „Happy Birthday, Rule Britannia“ In : The Times, 20.7.1990.

¹⁸ Paul Kluge: Grossbritannien u. d. Commonwealth i. d. Zwischenkriegs- u. Nachkriegszeit. In: Hdb. d. europ. Geschichte. Ed. Th. Schieder. Vol. 7. Stuttgart 1979, p. 422.

¹⁹ A. A. Cooper. Loc. cit. p. 201 (22 april 1996).

²⁰ Zie b.v. Herbert Döring (Uitg.): Parliaments and Majority Rule in Western Europe. Frankfurt/M & New York 1995.

²¹ Zie Roland Sturm: Staatsordnung u. politisches System. In: Länderbericht Grossbritannien. (Uitg. Kastendieck et al.) Bonn 1994, p. 185 e.v. tot p. 192; zie ook Herbert Döring : Polit. Reformen 1997 loc. cit. p. 15-17.

²² R. Sturm, loc. cit. p. 207.

nationale mythe van iedereen werd en die imperialistische attitudes schiep bij politieke en maçonnieke gebeurtenissen. Het autoritaire Westminster-systeem, dat overdreven macht geeft aan de uitvoerende macht, maar de rechten van de individuele burger beknot, stemt overeen met deze houdingen en gedragingen.

Een andere ethiek te verwachten van de UGLoE – een ethiek zoals deze van Straatsburg of een continentale Europese filosofie – zou betekenen de bestendigheid van de structuur van de architectuur te veranderen :

De „zonen die respect afdwingen“ waarover het Britse vrijmetselaarsidool Disraeli sprak, blijven steeds dezelfde – als burger, als Broeder, als burger zowel als vrijmetselaar – zo lang de Britse maatschappij geleid wordt door deze imperialistische houding.

4. REGULARITEIT – „Navigation Laws“ tegen de teloorgang van het imperium

Waarom - na de zomervakantie van 1929 - gebeurde wat de tot dan toe kosmopolitisch georiënteerde UGLoE niet had gedaan in 1877 ?

Net daarvoor, tijdens de zomer van 1929, gebeurden economische, sociale en politieke feiten in het snel veranderende Imperium, die leidden tot de publicatie van de „Basic Principles“ en tot een regulariteitsdogma, als een daad van imperialistische wanhoop :

4.1. De veranderingen van het imperium

Reeds op de Empire-conferentie van 1911 hadden verschillende kolonies de Britse richtlijnen betwist en de Britse Eerste Minister Herbert Henry Asquith had grote moeite om de „competentie van het Parlement van Westminster“ over het Imperium te behouden.²³

De „Balfour-Declaration“, gepubliceerd in Londen in 1926, zou veel meer belastingen opeisen van de kolonies met een Dominion-status en dit voor een lange periode, maar in december 1928 werd de Engelse Kroon opnieuw vernederd wanneer de Britse Kroonkolonie India tijdens zijn All-Party-Conference de Britse onafhankelijkheidsvoorstellen verwierp.²⁴

Tijdens het onrustige verkiezingsjaar 1929 en na de val van de conservatieve meerderheid voor het Parlement in de zomer van 1929 (!), gleed de imperiale invloed uit de handen van politiek Londen zodat het voor altijd de suprematie van het Engelse parlement over de Dominions zou verliezen, wat later officieel zou worden gemaakt door de zogenaamde „Statute of Westminster“ in 1931.

In de termen van machtspolitiek had politiek Londen het Rijk reeds verloren tijdens de politieke veranderingen en verwarring van het jaar 1929.

De verlamme economische crisis van eind 1929 – die uitbrak na de crash van Wall Street op 24 oktober 1929 bewijst enkel het gebrek aan macht van het voormalige Imperium.

²³ P. Kluge: Grossbritannien ... 1867-1918. loc. cit. p. 302.

²⁴ Ibid. p. 416

4.2 De economische veranderingen (augustus 1929)

Nog dramatischer was de economische catastrofe die zich reeds aftekende tijdens de zomer van 1929.

Wanneer Sir Winston Churchill, vrijmetselaar sinds 1901 lid van verschillende Londense Loges („Studhome Lodge“ Nr. 1591 en „Rosemary Lodge“ Nr. 2851)²⁵, Minister van Financiën in de Conservatieve regering werd onder Eerste Minister Stanley Baldwin (4 november 1924), besloot hij tot een gedeeltelijke terugkeer van de pond sterling tot de goudstandaard, hopen op een terugkeer tot de droom van het Imperium, zoals de historicus Paul Kluge ons overtuigend aantoon²⁶.

Snel hierna werd de terugkeer tot de Gold Standard Act (28.4.1925) verstoord door commerciële en monetaire tegenstand: terwijl Frankrijk in 1929 zijn export van industriële producten zag *aangroeien met 69 %* in vergelijking met de vooroorlogse jaren, zag Groot-Brittannië zijn export dramatisch instorten tot *19 % lager dan de cijfers van 1913 !*²⁷

Erger nog: door discrepanties tussen het Young-plan en de Britse politiek dreigde Frankrijk het Franse goudkrediet (240 miljoen £) terug te trekken uit Londen naar Parijs – wegens „twijfelachtige goudverliezen“, namelijk 45 miljoen US \$ - zodat in augustus 1929 – de laatste maand voor de „Basic Principles“ ! – de Bank of England [reeds] zijn wisselkoers had moeten verhogen“, hetgeen natuurlijk de kansen voor de export verminderde.²⁸

Deze interne monetaire crisis en het spookbeeld van een economische reus Frankrijk vlakbij op het continent schokte de economische metropool London in Augustus 1929 danig ! Sinds die datum – *in september volgden de „Basic Principles“ !* – ging het bergafwaarts: in 1931 moest Londen de goudstandaard verlaten en in 1932 moest zelfs Zuid-Afrika met zijn goudmijnen volgen, zoals de Britse vrijmetselaar Cooper expliciet moest vaststellen.²⁹

4.3 De sociale veranderingen (31 mei 1929)

Een maatschappij met een „Rule-filosofie“ heeft een gestoorde verhouding met vrouwen, en zo is het niet verrassend dat verkiezingshervormingen na de Eerste Wereldoorlog op het continent niet werden toegepast op Britse vrouwen, in zover hen het stemrecht slechts toegekend werd op hun 30^e jaar.

Deze ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in de Britse maatschappij moest noodgedwongen tot deformaties leiden, hetgeen het Sheffield-report van 1981 tot deze lapidaire vaststelling bracht: „Both – Men and Women – are deformed, although in a different way and with different consequences“.³⁰

²⁵ Zie: Denslow, loc. cit. Vol. 4 p. 381.

²⁶ Stability of the pound sterling was the condition for stability of all other conditions of life. In this, one could understand more than the desire for more security and durability; it was also a faint of a shadow of the gold self-satisfaction and security with which the country which lead the world in any unfortunate war. (Grossbritannien u. d. Commonwealth), loc. cit. p. 374.

²⁷ Zie: Th. Schieder: Europa im Zeitalter d. Weltmächte. In: Hdb. d. europ. Geschichte (Uitg. Th. Schieder) Vol. 7. Stuttgart 1979, p. 22.

²⁸ Charles P. Kindelberger: Die Weltwirtschaftskrise 1929-39 (Geschichte d. Weltwirtschaft 4) , München (dtv 4124) 1973, p. 83.

²⁹ The Freemasons of South Africa. loc. cit. p. 146.

³⁰ Die Gemeinschaft von Frauen u. Männer i.d. Kirche (Der Ökonomische Rat der Kirchen. Sheffield, England 1981) Uitg. Constance F. Parvey, Neukirchen-Vluyn 1985 p. 43 .

In het geval van de vrijmetselarij is de vrouwelijke deformatie b.v. zo klaarblijkelijk dat Mevr. Marion Halsey, Grootmeester van de Britse vrouwelijke vrijmetselaars, in de vroege twintiger jaren werkelijk voorstelde om onderworpen te worden aan een maçonniek onderzoek door de UGLoE met het oog op het bekomen van een zogenaamde erkenning voor haar „Order of Women Freemasons“.³¹

Wat de mannelijke deformatie in de vrijmetselarij betreft, wordt deze b.v. gedemonstreerd door het feit dat bovenvermelde twee mannelijke auteurs hun gebrek aan macht hierover opmerken – zij het meer gemeen dan van streek : „Our Board of General Purposes *very properly* found itself unable to make any such recommendation !“³²

Het ongelukkige jaar 1929: op dit ogenblik van alle ogenblikken tijdens het verkiezingsjaar 1929, onderging de UGLoE, gevangen in de mannelijke logica van James Anderson nog andere reacties: bij de verkiezingen voor het Lagerhuis van 1929 zouden voor de eerste keer vrouwelijke kiezers ouder dan 21 jaar, meestemmen „waardoor 8 miljoen nieuwe kiezers ten tonele ver-schenen“.³³

Volgens een andere berekening waren er slechts „zes miljoen meer vrouwen“, maar deze bron legt slechts de nadruk op de hervverkiezing van 13 vrouwen „inbegrepen de dochter van Lloyd George, Megan“³⁴ – inderdaad, de vrouwen traden binnen in de honderdjarige Britse mannenwereld.

Namen vrouwen iets essentieel weg uit de mannenwereld van de Britten ? Voelde de UGLoE het bestaan van vrouwelijke vrijmetselaars aan als een *essentiële bedreiging* - in 1980 telde de „Order of Women Freemasons *meer dan 330 Loges*“³⁵ ? Drie maand na de *vrouwvriendelijke* verkiezing op 31 mei 1929 werden de vrouwonvriendelijke „Basic Principles“ gepubliceerd !

4.4 De politieke veranderingen (5 juni 1929)

Nog meer onheil moest geschieden: ten gevolge van de verkiezingen van 31 mei 1929 had de Labour-partij voor het eerst een meerderheid in het Parlement en de Conservatieve Partij, die steeds dichtbij de UGLoE had gestaan, werd in de oppositie gestuurd (287 Labour, 261 Conservatieven, 59 Liberalen) !³⁶

Een nog grotere schok was de persoonlijkheid van de nieuwbenoemde Eerste Minister (5 juni 1929) James Ramsay MacDonald: sinds de Eerste Wereldoorlog werd hij ervan verdacht een *pacifist* te zijn, wat hem, met een kiespubliek opgegroeid in de Rule-filosofie, een verkiezing deed verliezen in zijn district in 1918; hij kende een korte periode van regeringsverantwoordelijkheid gekend in 1924, maar verloor opnieuw de verkiezingen doordat hij beschuldigd werd van communistische sympathieën.³⁷

Uitzonderlijk „slecht“ was het verkiezingsprogramma, ondertekend door MacDonald, dat regelrecht naar een verandering van het systeem toe ging: acht van de twintig hervormingsvoorstellen worden hier opgesomd :³⁸

³¹ F. L. Pick & Knight: The pocket history of Freemasonry. London 1983 p. 317.

³² Ibid. p. 317.

³³ P. Kluge: Grossbritannien u. d. Commonwealth ... loc. cit. p. 363.

³⁴ „1929“ In : Chronicle of Britain. TOL Publishing, 1929.

³⁵ Pick & Knight loc. cit p. 317

³⁶ P. Kluge: Grossbritannien u. d. Commonwealth ... loc. cit. p. 376 e.v.

³⁷ Zie: the Aberdeen Guide in Internet: <http://www.wintermute.co.uk/webit/ramsay.htm>

³⁸ The official programme of the Labour Party at the General Election 1929. In: Hubert Hessel Tiltmann : James Ramsay MacDonald – Labours's Man of Destiny, London 1929 p. 326-331.

- in tegenstelling tot het oude imperialisme, wilde *hij* samenwerking met de Dominions („agreements with the Dominions for those who wish to try their fortunes in new lands“);
- in tegenstelling met het Rule-the-waves klatergoud van de Britse vloot, wilde *hij* reductie van de vloot en ontwapening op wereldschaal („a drastic reduction of armaments „ „a General Disarmament Conference“);
- in tegenstelling tot het Londense dogma tegen de Volkerenbond, wilde *hij* een kosmopolitische overeenkomst der Naties („instead of obstruction of the Tory government towards the League of Nations : political and economic co-operation amongst the nations“);
- in tegenstelling tot de overheersing van de industrie door de trusts, wilde *hij* nationalisatie van de zware industrie („A Labour majority would nationalise the mines and minerals“);
- in tegenstelling tot de overheersing van het platteland door de landadel, wilde *hij* overheidscontrole (vs. „Landlordism“ : „The land must therefore pass under Public Control“);
- in tegenstelling tot de „majority rule“ van Westminster wilde *hij* een afzonderlijk parlement voor Schotland en Wales („separate legislative assemblies in Scotland, Wales and England“);
- in tegenstelling tot de conservatieve discriminaties in het onderwijs wilde *hij* vrije toegang tot het onderwijs, van de kleuterschool tot de universiteit („Labour will open the road, to whoever is able to take it, from nursery school to the University“);
- in tegenstelling tot de conservatieve discriminatie van vrouwen, wilde *hij* volledige gelijkheid voor vrouwen („the fight for women’s emancipation is not yet finished: we want equal citizenship“).

Nog „erger“: MacDonald was geen lid van het Londense establishment. „Een nader onderzoek van Richard Rose stelde vast dat tweederde van de Britten die opgenomen waren in de „Who’s Who“ binnen een afstand van 75 mijl van Londen wonen“.³⁹ MacDonald was geboren in Lossiemouth, een zeer klein vissersdorp in het noorden van Schotland. Onder de 95 counties van het eiland, heeft Londen de rangorde 1, maar Lossiemouth, in de noordoostelijke uithoek van Schotland, in de County Moray, ligt ver weg in het hinterland met de rangorde 89. Ook waren MacDonald’s kiesdistricten, die erg veel veranderden, meestal havens, gelegen aan de uiterste periferie van het eiland.⁴⁰

Met andere woorden: de nieuwe Eerste Minister en leider van het Westminster-systeem was geen gewone gentleman en kandidaat van de „Honourable Society of the Freemasons“, maar een Schotse „backbencher“, een onberekenbare nieuwkomer, een pacifistische, socialistische wereldverbeteraar, kortom: een „luidruchtige parvenu“.

4.5 „Cross Sea Course“ – UGLoE frontaal op de Zeven Zeeën (4 september 1929)

Al deze profane gebeurtenissen, de ongewenste veranderingen en oncontroleerbare risico’s – de teloorgang van het Empire, kiesrecht voor vrouwen, problemen met het goud, de Franse

³⁹ Cit. van Herbert Döring: Bürger u. Politik – die „Civil Culture“ im Wandel. In : Länderbericht Grossbritannien. Uitg. Kastendieck et al. Bonn 1994 p. 156.

⁴⁰ Dover & Southampton (1890), Leicester (1900, 1906, 1918), Aberavon (1922), Seaham Harbour (1929, 1931, 1935). Zie: David Marquard: Ramsay MacDonald. London 1977 p. 798.

exportboom, socialisten in de regering, vrouwen in de Tempel – al deze „wereldlijke“ vervelende zaken, die ten top rezen in de zomer van 1929, konden de profane politiek niet méér hinderen.

Datgene wat niet kon verhinderd worden in Downing Street Nr. 10 (de residentie van de Eerste Minister) kon tenminste tegengehouden worden in Great Queen Street Nr. 60 (zetel van de UGLoE):

In het aangezicht van het labyrint van verschillende moderne feiten en gebeurtenissen, die men als Brits onderdaan *niet kon goedkeuren*, kon een soevereine organisatie van privaat recht perfect vaststellen welke feiten en gebeurtenissen tenminste konden *erkend* worden door een gentleman-vrijmetselaar.

En zo definieerden de 19 oudere heren van stand van de Board of General Purposes op 4 september 1929 *hun* „normenmodel“ voor de vrijmetselaars. Als een alternatief voor de sociale en politieke aanvallen van de „lelijke wereld“ definieerden zij de deugden van de „goede oude tijd“ die de imperiale gevoelens van de Engelse Grootloge ongehinderd kon cultiveren. Zo definieerde deze gentlemen:

- ¾ tegen het nieuwe kiesrecht, welke sekse toegang kon hebben tot de vrijmetselarij,
- ¾ tegen socialistische debatten in Westminster, welke discussiethema's verboden waren voor vrijmetselaars,
- ¾ tegen continentale filosofieën, hoe vrijmetselaars moesten geloven,
- ¾ tegen hervormingen in Frankrijk, hoe de inventaris van de Loge er moest uitzien,
- ¾ tegen het streven naar onafhankelijkheid van de Dominions, wie het recht had het bestaan van Loges en Grootloges te legitimeren.⁴¹

Deze casuïstisch aandoende lijst noemde de UGLoE „Basic Principles for Grand Lodge Recognition“. De Grootloge, zichtbaar vanaf het begin van de negentiger jaren van de vorige eeuw op de „Empire Lodge London Dinners“, die een aanhanger was van het Britse imperialisme en die een personele unie had met de Britse Kroon, baseerde zijn regelende en daardoor normatieve visie op de mensheid op deze arbitraire lijst.

De koninklijke familie *zat* de UGLoE *voor*, en dezelfde koninklijke familie *verdedigt* de Britse imperialistische politiek, en in alle Loges danken de vrijmetselaars de *Koning* of de *Koningin* met een toast – tot heden ten dage.

De verdedigers van de „Basic Principles“ zijn, in tegenstelling tot Anderson's principes van politieke neutraliteit, zeer prominent politieke persoonlijkheden:

- in de vrijmetselarij staan zij aan het hoofd van de UGLoE, (namelijk als „*Grootmeester*“ of „*Provinciale Grootmeester*“),
- in de maatschappij staan zij aan het hoofd van de adel (namelijk als „*Prins*“ of „*Hertog*“,
- in de politiek staan ze aan het hoofd van de monarchistische eilandstaat en het postkoloniale rijk (namelijk als „*Koning*“).

Een bewijs voor deze personele unie is b.v. de documentatie gepubliceerd ter gelegenheid van de publieke inhuldiging van de „Masonic Peace Memorial“ op 19 juli 1933 waar drie „Royals“

⁴¹ 8 punten hier gedeeltelijk opgesomd

aanwezig waren als vooraanstaanden van de Grootloge:

1. Prins van Wales (later Koning Edward VIII)
= *Provinciale Grootmeester voor Surrey*
2. Hertog van York (later Koning George VI)
= *Provinciale Grootmeester voor Middlesex*
3. Hertog van Kent
= *1^e Opziener van de UGLoE (later Grootmeester)*.⁴²

Wat nu met de „Basic Principles“ van de UGLoE ?

Zij werden ook geproclameerd door personaliteiten van dit *politiek-aristocratisch-imperiale* milieu,⁴³ namelijk op woensdag 4 september 1929, door Z. K. H. Arthur, Hertog van Connaught en Strathearn, tezelfdertijd *Grootmeester 1901-1939*.⁴⁴

Met dit regulariteitsdogma, ontsproten uit de imperialistische geest, deed de UGLoE eigenlijk iets dat weinig kenmerkend is voor Engeland: waar tot dan toe alle Britse wettelijke creaties meestal bedoeld waren voor gebruik op het eiland en de burgerrechten *verbeterden*, b.v. de *Magna Charta* (1215), de *Habeas Corpus Act* (1679), de *Bill of Rights* (1689) waren de „Basic Principles“ (1929) een reglementeren voor overzee, en *verminderden* zij de burgerrechten en waren ze zelfs een regelrechte aanval hierop aan de deuren van de Tempels van de gehele wereld (gelijkheidsbeginsel, vrijheid van vergadering, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van geloofsovertuiging, vrijheid van vereniging).

Gezien vanuit het perspectief van het eiland schijnen deze „Basic Principles“ ons nu „Navigation Laws“ te zijn : nieuwe regels voor het varen, waarmee de imperiale Loge van het eiland de nu gevaarlijk geworden zeeën van de wereld wilde overheersen. Reeds de oude vrijmetse-laarseed, met zijn vermelding van de getijden – nog steeds in gebruik bij de Engelse Loges⁴⁵ – onthult een maritieme visie. Zo moeten de vele politieke, sociale en economische draaikolken van 1929 er voor de UGLoE uitgezien hebben als een ontketende stormzee, die de Britse zee-vaarders reeds konden ontmoeten op de Theems: elkaar bevechtende stromingen en winden die slechts konden overwonnen worden door de boeg in de wind te wenden.⁴⁶

Onder het veronderstelde monopolie van een Londense wereldkantoor voor erkennings-patenten dwong de UGLoE de Loges van alle continenten van de planeet te zijn zoals zichzelf. Deze vermenigvuldiging van de UGLoE in honderden gelijkaardige organisaties over de wereld was natuurlijk noch kosmopolitisch, noch filantropisch, maar ze onthulde de oude imperialistische bekentenis van de vrijmetselaar Cecil Rhodes in 1891:

„We believe in God“ en „in England“; „the English-speaking race is an instrument, chosen by God“ en „the Empire“ is „the vanguard of civilisation“. (Zie ook p. 2)

Wat politiek zou verloren gaan door het „Westminster-statuuat“ van 1931, kon behouden worden voor vrijmetselaars: een wereldwijd Empire van „reguliere“, noem het „British-style gentlemen-masons“.

⁴² Zie de fotografische documentatie in : James Stubbs/T.O. Haunch: *Freemason's Hall. The Home and Heritage of the Craft*. London 1983 p. 17.

⁴³ Voor politieke milieustudie zie: Michael Vester (et al.): *Soziale Milieus im gesellschaftlichen Strukturwandel. Zwischen Integration u. Ausgrenzung*. Köln 1993.

⁴⁴ Foto: Ibid. p. 46.

⁴⁵ Zie b.v. Alec Mellor : *Unsere getrennten Brüder. Die Freimaurer*. Graz/Wien/Köln 1964, p. 64.

⁴⁶ Alle technische termen uit: *Yacht-Wörterbuch*. Uitg. Joachim Schult. Bielefeld 1995, p. 55, 100, 138 en 181.

Met de afzwakking van de imperiale macht van de politieke koloniale administratie tot de maçonnieke registratie van de Grootloge, kwam er ook een gelijkaardige structurele categorisatie van de waarde van minder machtige mensen.

In de politieke koloniale administratie werkte Londen met de A-, B- en C-mandaten: de categorie A waren geavanceerde kolonies, de categorie B waren deze die „hun doel zouden bereiken binnen een onvoorzienbare toekomst en de categorie C waren deze die moesten onderworpen worden aan naspeurbare repressie.⁴⁷

Nog erger is de maçonnieke classificatie van de Grootloges :

De gebruikelijke A-B-C voorstelling van een drie-klassengemeenschap (1. Regulier en geaccepteerd / 2. Regulier en niet-geaccepteerd / 3. Niet-regulier en niet-geaccepteerd) is meer gedifferentieerd wanneer men ze bekijkt vanuit het Engelse standpunt. De Britse onderzoeker Christopher Haffner – woordvoerder voor de Grootloges van Engeland, Schotland en Ierland, later voorzittend Meester van de Londense onderzoeksloge QC (1990-91) – documenteerde in 1986 een classificatie bestaande uit zeven graden, die moeilijk te aanvaarden is door zijn onwetenschappelijk ad hoc karakter :

1. Clandestiene GL (= crypto- of paramaçonniek)
2. Niet-erkende GL (= drie graden, maar semi-atheïstisch of politiek)
3. Niet-reguliere GL (= regulier, maar zonder het Heilig Boek)
4. Niet-vertegenwoordigde GL (= regulier, maar niet-gefixeerde Obediëntie)
5. Vertegenwoordigde GL (= reguliere en gefixeerde Obediëntie)
6. Concorderende GL (= gecoöpteerde, quasi geaffilieerde Obediëntie)
7. Geünificeerde GL (= geassocieerde Obediëntie).⁴⁸

Deze ontdekking is ondubbelzinnig: de UGLoE werkt met een hiërarchie die ons doet terugdenken aan de koloniale tijd. Deze hiërarchie dient om zich te bemoeien met de zaken van de Loges, om druk uit te oefenen en om aanpassing aan de principes van de UGLoE te bekomen en vertraagt hierdoor de vrije ontwikkeling van een autonome Obediëntie. Zelfs dit jaar werd de Duitse vertegenwoordigers verteld dat de UGLoE slechts de lager geclassificeerde GLdF zou aanvaarden indien zij de relaties met de laagst geclassificeerde GdF zou verbreken.⁴⁹

Geen twijfel zou hierover mogen rijzen : de regulariteitsdoctrine is tot nu toe een imperialistisch instrument waarmee de wereld van de vrijmetselaars niet verrijkt wordt door kosmopolitisme, maar integendeel, geüniformeerd op een imperialistische wijze.

4.6 Uitweiding: Neogotisch purisme – Over het klerikalisme van het regulariteitsyndroom

De erkenning door Londen heeft de GLNF tot idealistische euforie gebracht, meer speciaal wanneer zij, in een zelfvoldaan akkoord, met gebruik van woorden als : „God“, „Rome“, „Heilige maçonnieke Wet“ en „Katholiek geloof“, dweept met haar „universele regulariteit“, terwijl zij de kritiek, waarbij gesteld wordt dat het slechts gaat om een „profane erkenning“ tussen verenigingen en dus om „een maçonnieke politiek, ontdaan van elke initiatieke en spirituele waar-de“, naast zich neerlegt.⁵⁰ Zulke *zogenaamde heilige „redding“* vanwege een

⁴⁷ P. Kluge: Grossbritannien u. d. Commonwealth ... Op. cit. p. 424.

⁴⁸ Regularity of Origin. A Study of Masonic Precedents. Hong Kong 1986, p. 119-121.

⁴⁹ Die Bruderschaft. Mitteilungsblatt der VGLvD. Uitg. Gross-Sekretariat. Berlin, Vol. 9/mei 1997, p. 8.

⁵⁰ Pierre Dangle: Loge Souveraine ou Loges esclaves ? Vérités et Mensonges de la Franc-Maçonnerie. Monaco

Grootloge begint natuurlijk met de verwerping van andere, lager geclassificeerde, groepen. De grote kerkcriticus Hubertus Marynek heeft in deze houding „de typische tekenen van fundamentalisme“ ontdekt :

„Een groot aantal individuen, die ingezworen zijn in, en verplicht zijn aan iets relatief, dat door leiders of door organisaties uitgeroepen wordt als *absoluut, onvoorwaardelijk, definitief, onweerlegbaar en eeuwig*, beginnen een gevaar te worden voor alle anderen die niet bereid zijn deze dingen te aanvaarden die zo „*klaarblijkelijk*“ en „*vanzelfsprekend*“ zijn. Dan lijken deze *quasi-absolute* zaken *onweerlegbaar waar* te zijn en lijken zij *de ziel te redden*, niet alleen als een waar inzicht, maar ook als een waarheid die belangrijk is voor de *zaligheid en verlossing*. [...] „Extra ecclesiam nulla salus“ (= er bestaat geen waarheid buiten de kerk) is een ondubbelzinnige waarheid voor elk echt fundamentalisme. Buiten zijn grenzen kan er alleen blindheid en koppigheid bestaan, die [individuen] afwenden van het *Licht*. Deze „buitenwereld“ is de „ongelovigen“, die moeten bevochten worden. Het is dit gevecht dat, noodzakelijkerwijze in zijn hoogste en ultieme perspectief , beschreven wordt als de apocalyptische eindstrijd, het gevecht tussen licht en duisternis, goed en kwaad, hemel en hel, nieuwe wereld en oude ordening [...]“.⁵¹

Deze ogenschijnlijk religieuze zegswijze verscheen niet toevallig, maar is essentieel gebaseerd op de klerikale oorsprong van het regulariteitsconcept: volgens het Oxford woordenboek vindt het substantief „regulariteit“ zijn oorsprong in het adjectief „regulier“,⁵² wat betekent „een lid van een *religieuze orde* die een „regel“ toepast, dus voor „iemand van de *reguliere geestelijkheid*“.⁵³

Dit betekent dat in de late middeleeuwen – en nog steeds – kardinalen, bisschoppen en andere geestelijken beschouwd werden als „regulier“ wanneer zij conform met een klerikale orde leefden, b.v. de Benedictijner of Augustijner regel. Andere geestelijken leefden zonder regel; in de Romeinse fraseologie wordt dit „seculier“ (dus niet –regulier) genoemd, hetgeen in het geheel niet kleinerend moet worden opgevat.

Reeds bij de oprichting van de Grootloge werd met „reguliere Loge“ de nabijheid van een kerk bedoeld. Dit is het geval met b.v. de Londense Loge Nr. 1: zij werd opgericht in de operationele bouwloods van St.-Paul's Cathedral,⁵⁴ werd een speculatieve Loge in „St.-Paul's Church Yard“ (dus op het terrein van de begraafplaats !) en noemde zichzelf „regulier“⁵⁵, hierbij de indrukwekkende, maar ongerechtvaardigde assimilatie met de „nabijheid van de kerk“ opwekkend.

Deze traditie is nooit onderbroken en leidde zelfs regelrecht naar de oprichting van de UGLoE in het jaar 1813, hetgeen naadloos aansloot met de neogotische leefstijl van de 19^e eeuw.⁵⁶ Bijvoorbeeld, twee jaar later (1815) veranderde de UGLoE het eerste artikel van James Anderson's „Old Charges“, dat gebaseerd was op de ideeën van de Verlichting en voegde de neogotische formule van de „*glorieuze architect van hemel en aarde*“ toe aan haar „Book of Constitutions“.⁵⁷

Dat leden en aangesloten Loges van de UGLoE door toepassing van een „Regel“ en de cano-

1986, p. 65..

⁵¹ Denkverbot. Fundamentalismus in Christentum und Islam. München 1992, p. 23.

⁵² „The state or character of being regular“ The Oxford English Dictionary, verzameld door The Philological Society, Vol. VIII, Oxford 4/1978, p. 378, Sp. 2.

⁵³ Ibid. p. 379. Sp. 1.

⁵⁴ Zie: Pick & Knight, loc. cit. p. 70.

⁵⁵ Zie: „List of regular Lodges“ In: Chr. Haffner, loc. cit. p. 15a Fig. 1

⁵⁶ Zie: Michael Harscheidt: „Vier unterschiedliche historische Entwicklungen verhindern eine gemeinsame europäische Freimaurerei“. In: Humanität 11:1985. Heft 7 p. 19 en volgende. Vervolgd in: D. A. Binder: „Die diskrete Gesellschaft. Geschichte u. Symbolik der Freimaurer. Graz/Wien/Köln 1988, p. 113 e.v.

⁵⁷ Pick & Knight, loc.cit. p. 111.

nieke „regulariteit“ van 1929 beschouwd werden als geestelijken schijnt bevorderend of belang-rijk te zijn. De basis voor het cultuurpatroon van hun Grootloge is de idee van de gemeenschap van „Zuiveren“, een variëteit van het ascetisch purisme.

Hierdoor bereiken we, in 1929, de syndromatische complexiteit van het regulariteitsconcept:

De semantische nabijheid van de geestelijkheid (14^e eeuw), de imperiale pretentie van de adel en de dogmatische invloed op de leden (20^e eeuw) bewijzen een analogie met de rooms-katholieke kerk die ook opgemerkt werd door niet-vrijmetselaars: „De autoritaire houding van de UGLoE herinnert ons aan de houding van Rome binnen de katholieke kerk, een vergelijking die ook positief geëvalueerd (d.w.z. bevestigd) wordt binnen de vrijmetselarij“.⁵⁸

Gebaseerd op de zowel profaan als maçonniek besproken bevestiging van een quasi-klerikale communicatie- en zakelijke structuur van de UGLoE, getoetst aan de „Basic Principles“, rijst de vraag hoe het interne beslissingsproces van de UGLoE werkt.

Wat betreft de rooms-katholieke kerk werden deze structuren ontbloot in april van dit jaar. Ter gelegenheid van de 70^e verjaardag van kardinaal Joseph Ratzinger, de voorzitter van de „Congregatie voor de geloofsleer“, ontnam de rooms-katholieke kerk hem de titel van „Grootinquisiteur“, maar legde uit dat de paus Johannes Paulus II „weinig raadgevers“ heeft en dat hij de Duitse kardinaal „geregeld bij zich roept“, waarbij gesprekken onder vier ogen worden bedoeld, die dikwijls „de hele nacht duren“ en die „niet alleen beslissend zijn voor de kerk, maar ook voor de wereldpolitiek“; „dikwijls is de paus bang voor hem, zegt men“.⁵⁹

Met deze verklaring maakt het Vaticaan duidelijk dat de paus optreedt als een vertegenwoordiger voor de media terwijl de *voorzitter* van de Commissie voor de geloofsleer op de achtergrond werkt en de ware motor en leider van de Vaticaanse uitvoerende macht is.

Een maand later, in mei 1997, werden werkelijk identieke besluitmechanismen beschreven voor de UGLoE: de Duitse maçonnieke Broederschap werd ervan op de hoogte gebracht „dat, met betrekking tot de politiek van de UGLoE, de *voorzitter* van de Board of General Purposes de meest belangrijke maçonnieke plaats bekleedt; de *Grootmeester* heeft een representatieve opdracht en de Grootsecretaris van de UGLoE hangt af van de opdrachten van de „Board of General Purposes“.⁶⁰

Een vraagje: is de gewoonlijk als „Moeder van alle Loges“ omschreven Grootloge van Engeland een lekenorganisatie dan wel een alternatieve klerikale organisatie met geloofsdogma's (*Great Architect of the Universe*)⁶¹ en imperialistische pretenties (*urbi et orbi*)?

In een vulgariserend rapport in „Der Spiegel“ van dit jaar werd de veronderstelling dat in moderne democratische regimes slechts weinig mensen in staat zijn een onderscheid te maken tussen beslissingen genomen door personen en door instituties (parlement, partijen, verenigingen, ...) nogmaals bevestigd.⁶² Maar in parlementaire regimes moeten voorlopige beslissingen democratisch gelegitimeerd worden – *of zij houden op te bestaan*. De canon van de „Basic Principles“ en het „regulariteitsdogma“ zijn zelfs nooit ter stemming voorgelegd. Daarom zijn ze een gewoon dictaat, opgelegd aan de leden, tot op vandaag.

Verdedigers van de UGLoE stellen de „Basic Principles“ voor als een democratische beslissing van de Grootloge („aanvaard door de UGLoE“). Maar de oorsprong ervan stemt meer overeen met de daad van een monarch, die ons herinnert aan de zelfvoldane autocratie van Hendrik

⁵⁸ D. A. Binder: Die diskrete Gesellschaft, loc. cit. p. 129.

⁵⁹ Die neue Bildpost. Sontagszeitung für Christen im Alltag. München: Sankt Paulus Publikations GmbH.

⁶⁰ Die Bruderschaft, loc. cit. p. 7.

⁶¹ 1929-1989: „and His revealed will“ (!). Waarna „supreme being“.

⁶² Kurt Rossa: Das Möllemann-Syndrom. In: Der Spiegel. Uitg. 24/1997 p. 41 e.v.

VIII:

- Stap 1: Z.K.H. Arthur, d.i. de Grootmeester „drukte de wens uit dat de Board een verklaring betreffende de Basic Principles zou opstellen“;
- Stap 2: De kleine wereld van „de Board of General Purposes heeft graag hieraan voldaan“;
- Stap 3: Z.K.H. Arthur aanvaardde het werkstuk: Het „resultaat, dat volgt, werd goedgekeurd door de Grootmeester“;
- Stap 4: Uiteindelijk vroeg de Board naar instructies voor de individuele Broeders: „De Board wenst dat [...] de Broeders door de jurisdictie van de Grootmeester volledig zouden worden geïnformeerd over deze Basic Principles“. ⁶³

Indien dit dictaat een richtlijn van privaatrecht is, wat is dan de betekenis van deze zogenaamde maçonnieke regulariteit en de daaropvolgende „erkenning“ voor de universele rechtswetenschap, voor de grondwettelijk gelegitimeerde staat en voor het internationale recht ?

Het lexiconartikel „Recognition“ door de befaamde profane onderzoeker Horst E. Miers is representatief voor het uitgebreide litteraire onderzoek, goedgekeurd door de deskundige Alec Mellor (later: GLNF):

„Erkenning is een concept, door maçonnieke organisaties overgenomen uit de politiek, dat meestal wordt gebruikt om Grootloges te *discrediteren* die zich niet wensen te onderwerpen aan de Engelse Grootloge en om hen zo mogelijk te vernietigen. Daarbij wordt het principe van de erkenning gebruikt om buitenlandse Grootloges *afhankelijk* te maken van de Engelse Grootloge. Gebaseerd op numerieke sterkte, hebben de meeste van de Grootloges in de wereld zich *onderworpen* aan de Engelse eis en de Engelse ideeën over vrijmetselarij overgenomen, hetgeen ertoe geleid heeft dat de Engelse Grootloge „erkenning“ heeft uitgesproken als een *beloning*. Erkenning betekent echter tegelijkertijd dat de „erkende“ Grootloge *geen contact meer mag hebben* met de impopulaire Loges indien zij zich niet wenst bloot te stellen aan zware sancties van de kant van de Engelse Grootloge, of uitgesloten wordt. Wat betreft de praktijk van de echte maçonnieke idealen is het concept van de „erkenning“ *compleet onbetekenend* en niets meer dan een slogan van heerszuchtige bureaucraten die de ware betekenis van de vrijmetselarij *niet begrijpen*. Maar altijd, door het *handig* gebruik van het woord „erkenning“, wordt bij slecht geïnformeerde mensen de indruk gewekt dat een niet-erkende Loge iets *onwettelijk* of iets *verboden is*. Ten aanzien van het burgerlijk recht (verenigingsrecht) zijn alle Loges gelijk. Meer nog, in de zogenaamde niet-erkende Loges is er ongetwijfeld een groot idealisme aanwezig, waarbij moet gezegd worden dat de niet-erkende Loges de meest beroemde vrijmetselaars uit de geschiedenis onder hun leden hebben geteld (b.v. Goethe, Lessing, Mozart enz.).“ [...] „Het maçonniek gebruik van de woorden „erkenning“ en „regulariteit“ is werkelijk *zonder betekenis* en tot nu toe heeft dit slechts meningsverschillen en talrijke schisma's in de vrijmetselarij veroorzaakt. De overtuigde vrijmetselaar, die de essentie van zijn werk in de broederschap ziet, kan zulke *haarklieverij* niet begrijpen“. ⁶⁴

Dit voor het profane publiek toegankelijke oordeel is pijnlijk en meedogenloos; het bevestigt de imperialistische motieven („*onderwerpen*“, „*afhankelijk*“, „*vernietigen*“) en het documenteert de waardeloosheid van deze concepten („*compleet betekenisloos*“, „*zonder*

⁶³ Christopher Haffner: Regularity of Origin loc. cit. p. 2.

⁶⁴ Lexicon der Geheimwissens, München (Goldmann TB Nr. 12179) 1993 p. 53 e.v.

betekenis“, „*haar-klieverij*“). De befaamde vrijmetselaar Rüdiger Oppers is erin geslaagd het hele syndroom samen te vatten in één woord: „Regulariteitsfantasieën“.⁶⁵

Gesteld in deze termen is het falen van het kosmopolitische standpunt, dat zo welsprekend was begonnen met James Anderson. Het schisma van de maçonnieke wereld is dus niet het resultaat van een natuurramp of van existentiële verschillen tussen culturen en continenten zijn, maar het gaat hier, medisch gesproken, over fantasmen, zelf-hypnotische idolatrie, hallucinatoire antagonismen die slechts een rol spelen in het hoofd, tussen de grote hersenen en de hersenstam, in het lymbisch systeem waar onze gevoelens huizen: onze fantasie, onze emoties, onze angsten ...⁶⁶

Besluit: hierdoor is het derde concept duidelijk geworden: „regulariteit“, gecanoniseerd door de „Basic Principles“, werd gedicteerd in een fase van vergroting van imperiale, economische, sociale en politieke conflicten in het jaar 1929 en het was een reactie van de Londense Grootloge op de duidelijk geworden teloorgang van het oude Britse Rijk.

Uiterlijk gebruikt als een imperialistisch instrument, suggereert „regulariteit“ innerlijk de schijnbaar klerikale utopie van een neogotisch purisme voor de leden. Essentieel is dit een product van de fantasie en beïnvloedt dit geenszins echte menselijke wezens in hun menselijke wereld.

5. „Change of Wind“ vs. „Nostalgic Nationalism“

„De vrijmetselarij van het derde millennium zou meer omvattend moeten worden; indien zij dit niet doet, zal ze een randfenomeen worden en een verblijfplaats voor excentriekelingen blijven“. Wat kan hier nog aan toegevoegd worden na deze conclusie van de Grootmeester van de Grootloge AfuAMvD, Broeder Klaus Honneffer ?⁶⁷

Op basis van de wereldstatistieken stellen we vast dat per dag ongeveer 40 dieren- en plantensoorten uitsterven, maar in 2030 zal de menselijke bevolking gestegen zijn van 5,3 miljard tot ongeveer 9 miljard,⁶⁸ maar de vrijmetselaars, Broeders en Zusters, staan aan de verliezende kant, want hun ledenaantallen slinken.

Nochtans is de Grootmeester van de koepelorganisatie VGLvD er niet in geslaagd de UGLoE ervan te overtuigen zichzelf te hervormen. In juli van dit jaar rapporteerde de periodiek „Humanität“ na 120 jaar van maçonniek schisma: „Ongelukkigerwijze kunnen we alleen slecht nieuws melden. Een liberalisatie van de regulariteitscriteria is niet voorzien voor de nabije toekomst“.⁶⁹

Zal de *toekomst* van de vrijmetselarij er slecht uitzien wegens het *verleden* van de regulariteitsfantasieën ? Zal de toekomst van het eens ethische Ambacht verworpen worden in een hoofdactiviteit van bureaucraten met erkenningsprocedures, onderzoek van wederzijdse bezoeken en ruzies over het ontkennen van autoriteit ?

Na de conservatieve verkiezingsoverwinning van 1959 begon de Engelse Eerste Minister Mac-Millan van het pad van de imperialistische pretenties af te wijken in een beroemde rede in Kaapstad:

⁶⁵ Theorie u. Praxis d. Rituals. Essen 1994. Atelier-Heft Nr. 87 p. 2.

⁶⁶ Zie: Kurt Pollak; Knaur Grosses Gesundheitslexicon. Ein Ratgeber für Gesunde u. Kranke, München 1987, p. 211 en 386.

⁶⁷ Editoriaal. In: Humanität, Nr 4 (juli/augustus 1997) p. 3.

⁶⁸ Zie: Lorenzo Pinna: Fünf Hypothesen zum Untergang der Welt (dtv TB 30512) München 1996, p. 7 e.v.

⁶⁹ Humanität, ibid. p. 4 e. v.

„The wind of change is blowing through this continent, and, whether we like it or not, this growth of national consciousness is a political fact. We must all accept it as a fact, and our national policies must take account of it“.⁷⁰

In aansluiting met deze rede, die beroemd werd als de „Wind of Change-speech“ – waarin we opnieuw de leefomgeving van de zeevaardersnatie ontdekken – leidde *politiek* Londen haar laatste kolonies naar de onafhankelijkheid: Nigeria in 1960, Tanzania in 1961, Oeganda en Kenia in 1962. De historicus Paul Kluge voegt hieraan toe: „Hiermee kwam de traditionele koloniale politiek tot een einde, hetgeen dezelfde Eerste Minister van Engeland op de weg naar Europa bracht“.⁷¹

Een belangrijke stap van *maçonniek* Londen zou het respect voor alle nationale Obediënties zijn. Uit het maçonniek schisma ontsproten, in vrije ontwikkeling, een grote familie van onafhankelijke Grootloges die *hun* afgevaardigden over de hele wereld zenden. Naast de *UNO* en de *Olympische Spelen* zou de pluralistische wereld van de vrijmetselarij de *derde* grote macht van het *cosmopolitisme* kunnen worden !

De nieuwere Britse maçonnieke literatuur voelt deze verandering aan. Roy A. Wells, Voorzittend Meester van de Engelse onderzoeksloge QC (1973, merkt in 1986 op: „Hoe dan ook leven wij in een veranderende wereld [...]“.⁷² En de vrijmetselaar en Afrika-specialist A. A. Cooper citeert: „[...] de „Winds of Change“ waarover wij zoveel horen [...] hebben zelfs het conservatisme van de oudste maçonnieke familie van Zuid-Afrika in beweging gebracht“.⁷³

Deze – zowel politieke als maçonnieke - Europese verandering gebeurde niet. Reeds Mac-Millan's opvolger, de Eerste Minister Harold Wilson van Labour, keerde terug naar imperialistische denkbeelden : „Wij zijn een wereldmacht en wij hebben invloed op de wereld – of we zijn helemaal niets“.⁷⁴ Het meest roerend is deze windstilte in de zeventiger jaren die werd beschreven door de Engelse onderzoeker over Groot-Brittannië, Birch: „Omdat zichtbaar succes slechts kan gevonden worden in het verleden, is de Britse nationale trots van vandaag veranderd in een nostalgisch nationalisme dat zich bezighoudt met de narcistische studies van de eigen geschiedenis“.⁷⁵

Met deze melancholische analyse, die nog steeds geldt voor studies over Engeland,⁷⁶ had ik mijn document kunnen besluiten indien er niet, op 28 april 1997, een AP persbericht de wereld was rondgegaan, dat in alle dagbladen verscheen:

„Vrouwen voor het eerst in de roeiclub“

Wat was er gebeurd ? Volgens het bericht had de leidende Engelse roeiclub, genaamd de „Leander Rowing Club“ te Henley-on-Thames, opgericht in 1818, voor het eerst na 179 jaar, vrouwen aangenomen, hetgeen de secretaris van de club diplomatisch noemde: „de vooruitgang van de vrouwelijke roeisport in Groot-Brittannië“.⁷⁷

Nazicht op het Internet leverde op dat „*de verandering in de harten* niet zozeer voortspoot uit

⁷⁰ Cit. door Paul Kluge: GB u. d. Commonwealth loc. cit. p. 433.

⁷¹ Ibid.

⁷² The Rise and Development of Organised Freemasonry. Shepperton/London 1986 p. 177.

⁷³ The Freemasons of South Africa. loc. cit. p. 201.

⁷⁴ Cit. door : Herbert Döring: Bürger u. Politik – die „Civic Culture“ im Wandel. Loc. cit. p. 163.

⁷⁵ A. H. Birch: Political Integration and Disintegration in the British Isles. London 1977.

⁷⁶ Cit. door H. Döring: Bürger u. Politik ... loc. cit. Bonn 1994, p. 163.

⁷⁷ Westdeutsche Zeitung (WZ). Düsseldorf 29.4.97.

een verlangen naar *sociale gelijkheid* dan wel uit de aantrekkingskracht van *loterijgeld*“.⁷⁸ Een sponsor had 1,5 miljoen £ beloofd indien deze club haar „discriminatie van een bepaald deel van de maatschappij“ zou opheffen, hetgeen de heren snel daarna deden door de statuten te veranderen.

Deze „verandering in de harten“ was nog niet de grote „Change of Wind“. Het was eerder een korte, harde windstoot. Maar zoals het wordt gezegd in de Bijbel: „De wind blaast, waar hij wil“ (Jo 3, 8). En plots – zoals de val van de Berlijnse muur – zullen *alle* discriminaties, *alle* Basic Principles en *alle* pogroms worden wat zij altijd zijn geweest in de ogen van de Grote Architect:

„Van nul en generlei waarde“ !

A B S T R A C T

The article »Rhodes, Rule, Regularity. From Cosmopolitanism to Imperialism. The Secrets of the BASIC PRINCIPLES« is a study of the early discreet marriage between the late Victorian society and the Pre-Edwardian UGLoE starting into the imperial conception of the expanding British Empire. The analysis gives an approach to the hidden motives behind the »Basic Principles for Grand Lodge Recognition« edicted by HRH Arthur, Duke of Connaught and Strathearn, Grand Master of the UGLoE (1901-1939). Based on the constructive assistance of various British institutes, a lot of non-masonic reasons could be revealed now showing the former political establishment of London in a focus of imperial (Jan. 1929), social (May 1929), political (June 1929), and economical (Aug. 1929) problems. Seeing the British Empire fading away, the UGLoE established a supplementary system of a worldwide Masonic Empire controlled by its management in London. Since the ordinance of the dogma of »BASIC PRINCIPLES« and »REGULARITY« dating from 4th September 1929, the old „Britannia-rule-the-waves“ maxim began to turn from one of political power to one of masonic anachronism.

⁷⁸ UK News 28 april 1997. Electronic Telegraph. Issue 703 = <http://www.telegraph.co.uk/:80/> [...]. (verkorte URL)